

Katarzyna Karpińska-Szaj

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Filologii Romańskiej

<https://orcid.org/0000-0001-8735-4466>

kataszaj@amu.edu.pl

Beata Gałań

**LA METHODE D'ENSEIGNEMENT A DISTANCE DANS LE
DEVELOPPEMENT DE LA COMPETENCE REDACTIONNELLE
EN LANGUE ETRANGERE**

WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU ŚLĄSKIEGO, KATOWICE 2017, 276 SS.

Keywords: distance learning, writing skills, teaching foreign languages, information and communications technology

Słowa kluczowe: nauczanie na odległość, kompetencja redakcyjna, nauczanie języków obcych, technologie informacyjno-komunikacyjne

Książka dr Beaty Gałań *La méthode d'enseignement à distance dans le développement de la compétence rédactionnelle en langue étrangère* dotyczy aktualnej dla badań dydaktycznych i praktyki nauczania języków obcych problematyki, jaką jest skuteczność kształcenia językowego wspomaganego technologiami informacji i komunikacji, w szczególności kształcenia na odległość z wykorzystaniem przestrzeni wirtualnej. Autorka bada w niej związek między metodą nauczania na odległość a wynikami uzyskanymi przez studentów filologii romańskiej w zakresie redagowania wypowiedzi pisemnej w języku francuskim.

Praca napisana jest w języku francuskim, składa się z pięciu rozdziałów poprzedzonych wstępem, całość wieńczą wnioski oraz ciekawe implikacje dydaktyczne. Imponująca jest część ilustrująca rozważania i analizę zebranych

danych, zamieszczona w załączniku. Stanowi ona bogaty, różnorodny korpus, przydatny w zakresie zarówno projektowania badań na pokrewny temat, jak i też przełożenia na działania dydaktyczne w nauczaniu hybrydowym. Wywód poprzedza cytata z filozofa Gastona Bachelarda (1983: 16): *Rien ne va de soi. Rien n'est donné. Tout est construit* (pol. *Nic nie wynika samo z siebie. Nic nie jest dane. Wszystko jest konstruowane*), do którego Autorka odwołuje się we wstępie. Właściwie maksyma ta mogłaby posłużyć także jako myśl przewodnia recenzji tego bogatego, solidnie udokumentowanego i precyzyjnie zbudowanego wywodu. Swoje założenia Autorka formułuje już we wstępie, w którym wyznacza też kroki badawcze – 12 etapów przedstawianego podejścia. Należy z podziwem odnotować, że konsekwentnie pokonuje je z badawczym rygoryzmem w dalszych częściach monografii.

Część analityczno-koncepcyjna, która składa się z czterech obszernych rozdziałów, zawiera pogłębioną refleksję nad nauczaniem/uczeniem się języków obcych z wykorzystaniem technologii informacji i komunikacji w aspekcie historycznym oraz podsumowaniem aktualnych podejść i wytyczeniem perspektyw na przyszłość. Szczególnie dużo miejsca poświęcono platformie kształcenia na odległość. Drugi rozdział pracy pt. *L'enseignement à distance*, traktujący o nauczaniu na odległość, jest niezwykle cenny ze względu na syntetyczny przegląd rozwoju tego rodzaju nauczania języków obcych jako wspomagającego tzw. nauczanie tradycyjne w różnych formach (np. *formations hybrides* – nauczanie hybrydowe) i wreszcie wyodrębnienie go jako specyficznej metody.

Kolejna część poświęcona jest kompetencjom redakcyjnym uczących się języka obcego w środowisku wirtualnym. Również w tej części czytelnik otrzymuje wyczerpujący wywód zbierający przegląd podstawowych teorii uczenia się i podejść dydaktycznych w perspektywie ich implikacji w nauczaniu na odległość. Autorka omawia w sposób szczególny teorię Pierre'a Bourdieu, która staje się punktem wyjścia do analizy habitusu ucznia w wirtualnej klasie językowej.

Empiryczna część pracy jest bardzo rozbudowana, zawiera dokładny opis zastosowanej procedury badawczej wraz z podsumowaniem ilościowym i jakościowym, opatrzonym licznymi komentarzami odautorskimi. Biorąc pod uwagę aplikacyjny charakter pracy, tak precyzyjna prezentacja badania własnego Autorki na pierwszy rzut oka może sprawiać wrażenie zbyt obszernej. Jednak pogłębiona część empiryczna jest zaletą całej monografii, zważywszy na fakt, że może ona także stanowić bardzo dobry przykład konceptualizacji i przeprowadzenia eksperymentu dydaktycznego z dziedziny glottodydaktyki dla odbiorcy badacza.

Podstawową metodą badania w obranej przez Autorkę procedurze jest metoda ilościowa z wykorzystaniem eksperymentu, uzupełniona o techniki ilościowo-jakościowe (kwestionariusz ankiety oraz obserwacja). Procedura ta pozwala wyciągnąć wiarygodne i istotne ilościowo wnioski. Spełniony jest tu także

warunek weryfikowalności badań. Doświadczenie to jest wielowymiarowe. Pani dr Gałań poddała bowiem analizie skuteczność pracy studentów w zakresie wypowiedzi pisemnej w języku francuskim uzyskanej na drodze działań w rzeczywistym kontakcie nauczyciel–uczeń oraz w konfrontacji z pracą na platformie wirtualnej z wykorzystaniem dostępnych środków technologii informacji i komunikacji. Co istotne, analiza została uszczegółowiona przez wyłonienie zakresów badanej kompetencji oraz zilustrowana opiniami (skonfrontowana z nimi) samych studentów. Zaplanowane studium porównawcze wyłoniło nowe uwarunkowania pracy online i – co może wydawać się nieco paradoksalne – zalety pracy kontaktowej (nauczyciel–uczeń). Autorka doskonale uchwyciła złożoność badanego zjawiska i brak ostatecznych „recept” nauczania oraz pokazała, jak dużą wartość ma elastyczne podejście do celów nauczania/uczenia się, profilu ucznia i samych narzędzi dydaktycznych. Pani dr Gałań nie stroni też od uwag bardziej osobistych, co prawda wyłonionych na podstawie badania, ale mających oparcie także we własnych przekonaniach nauczyciela-badacza. Chodzi mianowicie o znaczenie autonomii identyfikowanej częściowo z tzw. inteligencją pragmatyczną, rozumianą w omawianym kontekście jako umiejętność dostosowania się do wirtualnego środowiska. Moim zdaniem jest to pewne uproszczenie ze względu na różnorodność poznawczą, rozwojową i „uczeniową” studentów czy szerzej – wszystkich osób uczących się. Może w kolejnych badaniach i już innej publikacji warto zmierzyć się z potrzebą indywidualizacji nauczania w środowisku wirtualnym czy pochylić się nad problemem potencjału tzw. nowych technologii w odniesieniu do rozwijania osobistej kompetencji uczenia się w zakresie kompetencji pisanych (choć nie tylko) w wirtualnej klasie. Wszak, jak zauważa Autorka, wirtualna klasa wymaga także szczególnych działań nauczyciela wobec indywidualnych uwarunkowań uczenia się.

Książka dr Beaty Gałań jest niezwykle cenną publikacją w dziedzinie dydaktyki językowej, zwłaszcza w odniesieniu do rozwoju kształcenia na odległość, rozwoju samych technologii informacyjnych oraz polityki europejskiej promującej narzędzia TIK w kształceniu na odległość. Publikacja stanowi też doskonałe kompendium wiedzy na temat technologii informacji i komunikacji w edukacji, kształcenia na odległość i znaczenia środowiska wirtualnego w kształceniu językowym. W pracy opisano nowe formuły kształcenia na odległość, tj. kształcenie otwarte (fr. *formation ouverte*), kształcenie otwarte i na odległość (fr. *formation ouverte à distance*), e-learning oraz kształcenie on-line otwarte dla wszystkich (fr. *formation en ligne ouverte à tous*, ang. *MOOC*). Omówiono także funkcjonalność platformy Moodle. Wszystkie te zagadnienia wprowadzają czytelnika w tajniki terminologiczne powszechnie znane i używane, a jednak nie zawsze właściwie rozumiane i interpretowane w kontekście nauczania/uczenia się języków. Wartością dodaną pracy jest to, że czytelnik odnajduje w niej pogłębioną

interpretację stosowanej terminologii w wybranym kontekście. Zagadnienia ujęte w pracy dyskutowane są w oryginalny sposób. Nowatorstwo wywodu odnosi się przede wszystkim do wykazania zależności między celami nauczania (rozwijanie kompetencji tworzenia wypowiedzi pisemnej) a kontekstem nauczania na odległość z uwzględnieniem specyfiki wirtualnej klasy na podstawie teorii uczenia się i socjologicznej teorii habitusu Pierre'a Bourdieu. Opisane badanie własne Autorki dotyczy studentów uczących się języka francuskiego jako obcego, jednak wnioski z badań znacznie wykraczają poza dydaktykę języka francuskiego w przytoczonym kontekście. Publikacja dr Beaty Gałan może więc zostać wykorzystana w dydaktyce innych języków, z inną publicznością, pod względem ilustracji empirycznej i dydaktycznych propozycji ma bowiem dużo szersze zastosowanie. Dzieje się tak również dlatego, że wykorzystana procedura badawcza, sposób przedstawienia wyników i wnioskowanie są niemal wzorcowe, co czyni z książki także znakomitą ilustrację możliwości badania tej złożonej problematyki.

BIBLIOGRAFIA

- Bachelard G. 1938. *La formation de l'esprit scientifique. Contribution à une psychanalyse de la connaissance*. Paris: Librairie philosophique J. Vrin.
- Gałań B. 2017. *La méthode d'enseignement à distance dans le développement de la compétence rédactionnelle en langue étrangère*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 276 str.